

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 9ης Μαρτίου 2017¹

«Προδικαστική παραπομπή — Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα — Προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων αυτών — Οδηγία 95/46/EK — Άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε' — Δεδομένα δημοσιοποιούμενα μέσω του μητρώου εταιριών — Πρώτη οδηγία 68/151/ΕΟΚ — Άρθρο 3 — Λύση της εμπλεκόμενης εταιρίας — Περιορισμός της προσβάσεως των τρίτων στα δεδομένα αυτά»

Στην υπόθεση C-398/15,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία) με απόφαση της 21ης Μαΐου 2015, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 23 Ιουλίου 2015, στο πλαίσιο της δίκης

Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce

κατά

Salvatore Manni,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Ilešič (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, A. Prechal, A. Rosas, C. Toader και E. Jarašiūnas, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: I. Illéssy, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 15ης Ιουνίου 2016,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- η Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce, εκπροσωπούμενη από τον L. Caprioli, avvocato,
- η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την G. Palmieri, επικουρούμενη από τους E. De Bonis και P. Grasso, avvocati dello Stato,
- η Τσεχική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Smolek και J. Vlácil,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους T. Henze και J. Möller,

¹ — Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

- η Ιρλανδία, εκπροσωπούμενη από τις E. Creedon και J. Quaney, καθώς και τον A. Joyce, επικουρούμενους από την A. Carroll, barrister,
- η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna,
- η Πορτογαλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους L. Inez Fernandes και M. Figueiredo, καθώς και από την C. Vieira Guerra,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την P. Costa de Oliveira, καθώς και τους D. Nardi και H. Støvlbæk,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Σεπτεμβρίου 2016,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3 της πρώτης οδηγίας 68/151/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 1968, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου 58, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες (ΕΕ ειδ. έκδ. 06/001, σ. 80), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2003/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2003 (ΕΕ 2003, L 221, σ. 13) (στο εξής: οδηγία 68/151), καθώς και του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών (ΕΕ 1995, L 281, σ. 31).
- 2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura di Lecce (εμπορικού, βιομηχανικού, βιοτεχνικού και γεωργικού επιμελητηρίου του Lecce, Ιταλία, στο εξής: επιμελητήριο του Lecce) και του Salvatore Manni σχετικά με την άρνηση του εν λόγω επιμελητηρίου να διαγράψει ορισμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα αφορώντα τον S. Manni από το μητρώο εταιριών.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 68/151

- 3 Όπως διευκρινίζει η αιτιολογική σκέψη 3 της οδηγίας 2003/58, η εν λόγω οδηγία αποσκοπούσε ιδίως στον εκσυγχρονισμό της οδηγίας 68/151 κατά τρόπον ώστε «να καταστεί ευκολότερη και ταχύτερη η πρόσβαση σε πληροφορίες εταιριών από τους ενδιαφερομένους, αλλά και να απλουστεύσει σε μεγάλο βαθμό τις διατυπώσεις δημοσιότητας που επιβάλλονται στις εταιρείες».

4 Οι αιτιολογικές σκέψεις της οδηγίας 68/151 έχουν ως ακολούθως:

«[εκτιμώντας] ότι ο συντονισμός που προβλέπεται από το άρθρο 54, παράγραφος 3, περίπτωση ζ', [της Συνθήκης ΕΟΚ] και από το γενικό πρόγραμμα για την κατάργηση των περιορισμών στην ελευθερία εγκαταστάσεως επείγει, ιδίως όσον αφορά τις μετοχικές εταιρείες και τις εταιρείες περιορισμένης ευθύνης, δοθέντος ότι η δραστηριότητα των εταιρειών αυτών εκτείνεται συχνά πέραν της επικρατείας ενός κράτους μέλους·

ότι ο συντονισμός των εθνικών διατάξεων που αφορούν την δημοσιότητα, την ισχύ των υποχρεώσεων και την ακυρότητα των εταιρειών αυτών έχει ιδιάζουσα σημασία κυρίως προκειμένου να εξασφαλίζεται η προστασία των συμφερόντων των τρίτων·

ότι στους τομείς αυτούς πρέπει να θεσπισθούν ταυτόχρονα κοινοτικές διατάξεις για τις εν λόγω εταιρείες διότι ως εγγύηση έναντι των τρίτων προσφέρουν μόνο την εταιρική τους παρουσία·

ότι η δημοσιότητα πρέπει να επιτρέπει στους τρίτους να γνωρίζουν τις ουσιώδεις καταστατικές πράξεις της εταιρείας καθώς και ορισμένα στοιχεία που την αφορούν, ιδίως δε τα ατομικά στοιχεία των προσώπων που έχουν εξουσία να την δεσμεύουν·

ότι η προστασία των τρίτων πρέπει να εξασφαλίζεται με διατάξεις που περιορίζουν όσο είναι δυνατό τους λόγους [ανισχύρου] των υποχρεώσεων οι οποίες αναλαμβάνονται εν ονόματι της εταιρείας·

ότι για την ασφάλεια του δικαίου στις σχέσεις μεταξύ της εταιρείας και των τρίτων όπως και μεταξύ των εταίρων είναι αναγκαίο να περιορισθούν οι περιπτώσεις ακυρότητας όπως και το αναδρομικό αποτέλεσμα της κηρύξεως της ακυρότητας και να καθορισθεί σύντομη προθεσμία για την άσκηση τριτανακοπής κατά της εν λόγω κηρύξεως».

5 Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 68/151, τα μέτρα συντονισμού που καθορίζονται από την οδηγία αυτή αφορούν τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις των κρατών μελών που ισχύουν για τις παρατιθέμενες στην εν λόγω διάταξη μορφές εταιριών, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται, για την Ιταλική Δημοκρατία, η *società a responsabilità limitata* (εταιρία περιορισμένης ευθύνης).

6 Το άρθρο 2 της εν λόγω οδηγίας, που υπάγεται στο τμήμα I αυτής, τιτλοφορούμενο «Δημοσιότητας», ορίζει τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε η υποχρέωση δημοσιότητας των εταιρειών να περιλαμβάνει τουλάχιστον τις ακόλουθες πράξεις και στοιχεία:

[...]

δ) τον διορισμό, την αποχώρηση καθώς και τα ατομικά στοιχεία των προσώπων τα οποία, είτε ως προβλεπόμενο όργανο από τον νόμο, είτε ως μέλη τέτοιου οργάνου:

- i) έχουν την εξουσία να δεσμεύουν την εταιρεία έναντι τρίτων και να την εκπροσωπούν ενώπιον δικαστηρίου,
- ii) συμμετέχουν στην διοίκηση, στην εποπτεία, ή στον έλεγχο της εταιρείας.

[...]

η) τη λύση της εταιρείας·

[...]

- ι) τον διορισμό και τα ατομικά στοιχεία των εκκαθαριστών καθώς και τις αντίστοιχες εξουσίες τους, εκτός αν οι εν λόγω εξουσίες προκύπτουν ρητά και αποκλειστικά από το νόμο ή από το καταστατικό·
 - κ) την περάτωση της εκκαθάρισεως καθώς και τη διαγραφή από τα μητρώα σε εκείνα τα κράτη μέλη όπου η διαγραφή έχει έννομες συνέπειες.»
- 7 Το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας, που περιλαμβάνεται στο ίδιο τμήμα, ορίζει τα ακόλουθα:
- «1. Σε κάθε κράτος μέλος ανοίγεται φάκελος είτε σε κεντρικό μητρώο είτε σε εμπορικό μητρώο ή μητρώο εταιριών, για κάθε καταχωριζόμενη εταιρία.
2. Όλες οι πράξεις και όλα τα στοιχεία που υπόκεινται σε δημοσιότητα δυνάμει του άρθρου 2 τίθενται στον φάκελο ή καταχωρίζονται στο μητρώο· το αντικείμενο των καταχωρίσεων στο μητρώο πρέπει οπωσδήποτε να εμφανίζεται στον φάκελο.
- [...]
3. Πλήρη αντίγραφα ή αποσπάσματα των κατά το άρθρο 2 πράξεων ή στοιχείων πρέπει να είναι δυνατό να λαμβάνονται κατόπιν αιτήσεως. Από 1ης Ιανουαρίου 2007 το αργότερο, οι αιτήσεις μπορούν να υποβάλλονται στο μητρώο είτε με έγγραφα μέσα είτε με ηλεκτρονικά μέσα, αναλόγως της προτιμήσεως του αιτούντος.
- Από μια ημερομηνία της επιλογής των κρατών μελών που δεν μπορεί να είναι μεταγενέστερη της 1ης Ιανουαρίου 2007, τα αντίγραφα που μνημονεύονται στο πρώτο εδάφιο πρέπει να μπορούν να χορηγηθούν από το μητρώο είτε γραπτώς είτε με ηλεκτρονικά μέσα, αναλόγως της προτιμήσεως του αιτούντος. Αυτό ισχύει για όλες τις πράξεις και τα στοιχεία, ασχέτως του εάν η καταχώριση αυτών έγινε πριν ή μετά την επιλεγείσα ημερομηνία. Ωστόσο, τα κράτη μέλη δύνανται να αποφασίσουν ότι το σύνολο ή ορισμένες κατηγορίες πράξεων και στοιχείων που έχουν καταχωρισθεί σε χαρτί μέχρι και τις 31 Δεκεμβρίου 2006 το αργότερο δεν θα μπορούν να χορηγούνται με ηλεκτρονικά μέσα από το μητρώο, υπό την προϋπόθεση ότι καταχωρίστηκαν ένα δεδομένο χρονικό διάστημα προ της ημερομηνίας υποβολής της αίτησης στο μητρώο. Το χρονικό αυτό διάστημα δεν δύναται να είναι μικρότερο των δέκα ετών.
- [...]»
- 8 Η οδηγία 68/151 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε με την οδηγία 2009/101/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Σεπτεμβρίου 2009, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου 48, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων (ΕΕ 2009, L 258, σ. 11), που τροποποιήθηκε στη συνέχεια με την οδηγία 2012/17/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2012 (ΕΕ 2012, L 156, σ. 1).
- 9 Η οδηγία 2012/17 προσέθεσε, μεταξύ άλλων, στην οδηγία 2009/101 το άρθρο 7α, που ορίζει τα εξής:
- «Η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της παρούσας οδηγίας υπόκειται στις διατάξεις της οδηγίας 95/46 [...]».
- 10 Πάντως, λόγω της ημερομηνίας κατά την οποία έλαβαν χώρα τα επίμαχα πραγματικά περιστατικά, η διαφορά της κύριας δίκης εξακολουθεί να διέπεται από την οδηγία 68/151.

Η οδηγία 95/46

- 11 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 10 και 25 της οδηγίας 95/46, η οποία, κατά το άρθρο 1 αυτής, αποσκοπεί στην προστασία των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, και ιδίως του ιδιωτικού βίου, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στην εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών:

«(10) [εκτιμώντας] ότι στόχος των εθνικών νομοθεσιών όσον αφορά την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι η διασφάλιση της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ιδίως της ιδιωτικής ζωής, όπως επίσης αναγνωρίζεται στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης περί Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών [η οποία υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950], καθώς και στις γενικές αρχές του κοινοτικού δικαίου· ότι, για τον λόγο αυτό, η προσέγγιση των εν λόγω νομοθεσιών δεν πρέπει να οδηγήσει στην εξασθένηση της προστασίας που εξασφαλίζουν αλλά, αντιθέτως, πρέπει να έχει ως στόχο την κατοχύρωση υψηλού επιπέδου προστασίας στην Κοινότητα·

[...]

(25) ότι οι αρχές της προστασίας δέον να εκφράζονται, αφενός, στις υποχρεώσεις τις οποίες υπέχουν πρόσωπα [...] υπεύθυν[α] για την επεξεργασία, όσον αφορά ιδίως την ποιότητα των δεδομένων, την τεχνική [ασφάλεια], την κοινοποίηση στην αρχή ελέγχου, τις συνθήκες υπό τις οποίες μπορεί να εκτελεσθεί η επεξεργασία και, αφετέρου, με τα δικαιώματα που παρέχονται στα πρόσωπα, τα δεδομένα των οποίων αποτελούν αντικείμενο της επεξεργασίας, προκειμένου να ενημερώνονται επί των δεδομένων, να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά, να ζητούν τη διόρθωσή τους ή ακόμη να αντιτάσσονται στην επεξεργασία τους».

- 12 Το άρθρο 2 της οδηγίας 95/46 ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, νοούνται ως:

α) “δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα”: κάθε πληροφορία που αναφέρεται σε φυσικό πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί (“το πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα”)· ως πρόσωπο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί λογίζεται το πρόσωπο εκείνο που μπορεί να προσδιοριστεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως βάσει αριθμού ταυτότητας ή βάσει ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων στοιχείων που χαρακτηρίζουν την υπόστασή του από φυσική, βιολογική, ψυχολογική, οικονομική, πολιτιστική ή κοινωνική άποψη·

β) “επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα” (“επεξεργασία”): κάθε εργασία ή σειρά εργασιών που πραγματοποιούνται με ή χωρίς τη βοήθεια αυτοματοποιημένων διαδικασιών και εφαρμόζονται σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η τροποποίηση, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η ανακοίνωση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η εναρμόνιση ή ο συνδυασμός, καθώς και το κλείδωμα, η διαγραφή ή η καταστροφή·

[...]

δ) “υπεύθυνος της επεξεργασίας”: το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή οποιοσδήποτε άλλος φορέας που μόνος ή από κοινού με άλλους καθορίζει τους στόχους και τον τρόπο της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Όταν οι στόχοι και ο τρόπος της επεξεργασίας καθορίζονται από νομοθετικές ή κανονιστικές διατάξεις, εθνικές ή κοινοτικές, ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ή τα ειδικά κριτήρια για τον ορισμό του μπορούν να καθορίζονται από το εθνικό ή το κοινοτικό δίκαιο·

[...]».

13 Το άρθρο 3 της οδηγίας αυτής, με τίτλο «Πεδίο εφαρμογής», ορίζει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Οι διατάξεις της παρούσας οδηγίας εφαρμόζονται στην αυτοματοποιημένη, εν όλω ή εν μέρει, επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων που περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο.»

14 Στο κεφάλαιο II, τμήμα I, της οδηγίας 95/46, με τίτλο «Αρχές που πρέπει να τηρούνται ως προς την ποιότητα των δεδομένων», το άρθρο 6 της οδηγίας αυτής έχει ως ακολούθως:

«1. Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει:

α) να υφίστανται σύννομη και θεμιτή επεξεργασία·

β) να συλλέγονται για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς και η μεταγενέστερη επεξεργασία τους να συμβιβάζεται με τους σκοπούς αυτούς. Η μεταγενέστερη επεξεργασία για ιστορικούς, στατιστικούς ή επιστημονικούς σκοπούς δεν θεωρείται ασυμβίβαστη εφόσον τα κράτη μέλη προβλέπουν κατάλληλες εγγυήσεις·

γ) να είναι κατάλληλα, συναφή προς το θέμα και όχι υπερβολικά σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέγονται και υφίστανται επεξεργασία·

δ) να είναι ακριβή και, εφόσον χρειάζεται, να ενημερώνονται· πρέπει να λαμβάνονται όλα τα εύλογα μέτρα ώστε δεδομένα ανακριβή ή ελλιπή σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους έχουν συλλεγεί ή υφίστανται κατόπιν επεξεργασία να διαγράφονται ή να διορθώνονται·

ε) να διατηρούνται με μορφή που επιτρέπει τον προσδιορισμό της ταυτότητας των προσώπων στα οποία αναφέρονται μόνο κατά τη διάρκεια περιόδου που δεν υπερβαίνει την απαιτούμενη για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους έχουν συλλεγεί ή για τους οποίους αργότερα υφίστανται επεξεργασία. Τα κράτη μέλη προβλέπουν κατάλληλες εγγυήσεις για τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που διατηρούνται πέραν της περιόδου αυτής για σκοπούς ιστορικούς, στατιστικούς ή επιστημονικούς.

2. Εναπόκειται στον υπεύθυνο της επεξεργασίας να εξασφαλίσει την τήρηση της παραγράφου 1.»

15 Στο κεφάλαιο II, τμήμα II, της οδηγίας 95/46, με τίτλο «Βασικές αρχές της νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων», το άρθρο 7 της οδηγίας αυτής ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα μπορεί να γίνεται μόνον εάν:

[...]

γ) είναι απαραίτητη για την τήρηση εκ του νόμου υποχρέωσης του υπευθύνου της επεξεργασίας

ή

[...]

ε) είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση έργου δημοσίου συμφέροντος ή εμπύκτοντος στην άσκηση δημοσίας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο της επεξεργασίας ή στον τρίτο στον οποίο ανακοινώνονται τα δεδομένα

ή

στ) είναι απαραίτητη για την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα, υπό τον όρο ότι δεν προέχει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα που χρήζουν προστασίας δυνάμει του άρθρου 1, παράγραφος 1, της παρούσας οδηγίας.»

- 16 Το άρθρο 12 της εν λόγω οδηγίας, με τίτλο «Δικαίωμα πρόσβασης», προβλέπει τα ακόλουθα:

«Τα κράτη μέλη εγγυώνται στα πρόσωπα στα οποία αναφέρονται τα δεδομένα το δικαίωμα να λαμβάνουν από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας:

[...]

β) κατά περίπτωση, τη διόρθωση, τη διαγραφή ή το κλείδωμα των δεδομένων των οποίων η επεξεργασία δεν είναι σύμφωνη προς τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, ιδίως λόγω ελλειπών ή ανακριβούς χαρακτήρα των δεδομένων·

[...]».

- 17 Το άρθρο 14 της οδηγίας 95/46, με τίτλο «Δικαίωμα αντίταξης του προσώπου στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα», έχει ως εξής:

«Τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν στο πρόσωπο στο οποίο αναφέρονται τα δεδομένα το δικαίωμα:

α) τουλάχιστον στις περιπτώσεις του άρθρου 7, στοιχεία ε' και στ', να αντιστασεται ανά πάσα στιγμή, για επιτακτικούς και νόμιμους λόγους σχετικούς με την προσωπική του κατάσταση, στην επεξεργασία των δεδομένων που το αφορούν, εκτός εάν στην εθνική νομοθεσία ορίζεται άλλως. Σε περίπτωση [δικαιο]λογημένης αντίταξης, η επεξεργασία δεν μπορεί πλέον να αφορά τα δεδομένα αυτά·

[...]».

- 18 Το άρθρο 28 της οδηγίας 95/46 προβλέπει την εκ μέρους των κρατών μελών σύσταση μιας αρχής ελέγχου επιφορτισμένης με την εποπτεία της εφαρμογής των διατάξεων που εκδίδονται κατ' εφαρμογήν της οδηγίας αυτής.

Το ιταλικό δίκαιο

- 19 Το άρθρο 2188 του codice civile (αστικού κώδικα) ορίζει τα ακόλουθα:

«Συστήνεται μητρώο εταιριών για τις προβλεπόμενες από τον νόμο καταχωρίσεις.

Το μητρώο τηρείται από το γραφείο μητρώου εταιριών υπό την εποπτεία δικαστή ορισμένου από τον πρόεδρο του δικαστηρίου.

Το μητρώο είναι δημοσίως προσβάσιμο.»

- 20 Το άρθρο 8, παράγραφοι 1 και 2, του legge n. 580 – Riordinamento delle camere di commercio, industria, artigianato e agricoltura (νόμου 580, περί αναδιοργάνωσης των εμπορικών, βιομηχανικών, βιοτεχνικών και γεωργικών επιμελητηρίων), της 29ης Δεκεμβρίου 1993 (τακτικό συμπλήρωμα στο GURI αριθ. 7, της 11ης Ιανουαρίου 1994), προβλέπει ότι η τήρηση του μητρώου εταιριών ανατίθεται στα εμπορικά, βιομηχανικά, βιοτεχνικά και γεωργικά επιμελητήρια.

- 21 To decreto del Presidente della Repubblica n. 581 – Regolamento di attuazione dell'articolo 8 della legge 29 dicembre 1993, n. 580, in materia di istituzione del registro delle impresa di cui all'articolo 2188 del codice civile (διάταγμα του Προέδρου της Δημοκρατίας 581, που αφορά εκτελεστικό κανονισμό του άρθρου 8 του νόμου 580, της 29ης Δεκεμβρίου 1993, για τη σύσταση μητρώου εταιριών περί του οποίου γίνεται λόγος στο άρθρο 2188 του αστικού κώδικα), της 7ης Δεκεμβρίου 1995 (*GURI* αριθ. 28, της 3ης Φεβρουαρίου 1996), ρυθμίζει ορισμένες πτυχές σχετικές με το μητρώο εταιριών.
- 22 Η μεταφορά στο ιταλικό δίκαιο της οδηγίας 95/46 πραγματοποιήθηκε με το decreto legislativo n. 196 – Codice in materia di protezione dei dati personali (νομοθετικό διάταγμα 196, περί θεσπίσεως κώδικα στον τομέα της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα), της 30ής Ιουνίου 2003 (τακτικό συμπλήρωμα στο *GURI* αριθ. 174, της 29ης Ιουλίου 2003).

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

- 23 Ο S. Manni είναι ο μοναδικός διαχειριστής της εταιρίας Italiana Costruzioni Srl, στην οποία ανατέθηκε έργο ανεγέρσεως τουριστικού συγκροτήματος.
- 24 Με προσφυγή της 12ης Δεκεμβρίου 2007 ο S. Manni στράφηκε δικαστικώς κατά του εμπορικού επιμελητηρίου του Lecce, ισχυριζόμενος ότι τα ακίνητα του εν λόγω συγκροτήματος δεν εύρισκαν αγοραστές επειδή προέκυπτε από το μητρώο εταιριών ότι ο ίδιος ήταν ο μοναδικός διαχειριστής και ο εκκαθαριστής της εταιρίας Immobiliare e Finanziaria Salentina Srl (στο εξής: Immobiliare Salentina), που είχε κηρυχθεί σε πτώχευση το έτος 1992 και είχε διαγραφεί από το μητρώο εταιριών, κατόπιν σχετικής διαδικασίας εκκαθαρίσεως, στις 7 Ιουλίου 2005.
- 25 Στο πλαίσιο της εν λόγω προσφυγής, ο S. Manni υποστήριξε ότι τα σχετικά με τον ίδιο δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία προέρχονται από το μητρώο εταιριών, έτυχαν επεξεργασίας από μια εταιρία που ειδικεύεται στη συλλογή και την επεξεργασία πληροφοριών της αγοράς και στην εκτίμηση των κινδύνων (rating) και ότι, παρά το ότι είχε υποβάλει σχετικό αίτημα, το εμπορικό επιμελητήριο του Lecce δεν προέβη στη διαγραφή τους.
- 26 Κατά συνέπεια, ο S. Manni ζήτησε, αφενός, να διαταχθεί το επιμελητήριο του Lecce να διαγράψει, να ανωνυμοποιήσει ή να μην επιτρέπει την πρόσβαση όσον αφορά δεδομένα που τον συνδέουν με την πτώχευση της Immobiliare Salentina και, αφετέρου, να υποχρεωθεί το εν λόγω επιμελητήριο να αποκαταστήσει τη ζημία που υπέστη λόγω της προσβολής της υπολήψεώς του.
- 27 Με απόφαση της 1ης Αυγούστου 2011 το tribunale di Lecce (πρωτοδικείο του Lecce, Ιταλία) δέχθηκε το αίτημα αυτό, διατάσσοντας το εμπορικό επιμελητήριο του Lecce να ανωνυμοποιήσει τα δεδομένα που συνδέουν τον S. Manni με την πτώχευση της Immobiliare Salentina και υποχρεώνοντάς το σε αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη ο τελευταίος, την οποία προσδιόρισε σε 2 000 ευρώ, πλέον τόκων και δικαστικών εξόδων.
- 28 Το tribunale di Lecce (πρωτοδικείο του Lecce) έκρινε ότι «οι καταχωρίσεις που συνδέουν το όνομα φυσικού προσώπου με κρίσιμο στάδιο του βίου της επιχειρήσεως (όπως η πτώχευση) δεν μπορούν να είναι μόνιμες, ελλείψει συγκεκριμένου γενικού συμφέροντος για τη διατήρηση και τη δημοσιοποίησή τους». Δεδομένου ότι ο αστικός κώδικας δεν προβλέπει κάποια μέγιστη διάρκεια της σχετικής καταγραφής, το ως άνω δικαστήριο έκρινε ότι, «μετά την παρέλευση κατάλληλου χρονικού διαστήματος» από την απόφαση περί κηρύξεως της πτωχεύσεως της εταιρίας και τη διαγραφή της από το μητρώο εταιριών, παύει να απαιτείται και να είναι σκόπιμη, υπό την έννοια του νομοθετικού διατάγματος 196, η μνεία του ονόματος του πρώην μοναδικού διαχειριστή της εν λόγω εταιρίας κατά τον χρόνο της πτωχεύσεως, ενώ το δημόσιο συμφέρον για την «καταγραφή σε σχετικά μητρώα της υπάρξεως της εταιρίας και των δυσχερειών που αντιμετώπισε [μπορεί] να εξυπηρετηθεί σε μεγάλο βαθμό και με ανώνυμα δεδομένα».

29 Κατόπιν ασκήσεως αναιρέσεως από το εμπορικό επιμελητήριο του Lecce κατά της αποφάσεως αυτής, το Corte suprema di cassazione (Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, Ιταλία) αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Πρέπει να υπερισχύει η αρχή της διατηρήσεως των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υπό μορφή που καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό της ταυτότητας των ενδιαφερομένων προσώπων μόνον κατά τη διάρκεια περιόδου που δεν υπερβαίνει την απαιτούμενη για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους έχουν συλλεγεί ή για τους οποίους αργότερα υφίστανται επεξεργασία, όπως η περίοδος αυτή προβλέπεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας 95/46, η οποία μεταφέρθηκε στην ιταλική έννομη τάξη με το νομοθετικό διάταγμα 196, της 30ής Ιουνίου 2003, και ως εκ τούτου να αποκλείει την εφαρμογή του συστήματος δημοσιότητας που τέθηκε σε εφαρμογή με το μητρώο εταιριών, το οποίο προβλέπεται στην οδηγία 68/151, καθώς και στο εθνικό δίκαιο, ειδικότερα δε στο άρθρο 2188 του αστικού κώδικα και στο άρθρο 8 του νόμου 580, της 29ης Δεκεμβρίου 1993, καθόσον βάσει του συστήματος αυτού οποιοσδήποτε μπορεί να λαμβάνει γνώση, χωρίς χρονικό περιορισμό, των δεδομένων που αφορούν τα φυσικά πρόσωπα τα οποία είναι καταχωρισμένα στο εν λόγω σύστημα;
- 2) Συνάδει, ως εκ τούτου, με το άρθρο 3 της οδηγίας 68/151, κατά παρέκκλιση από τις αρχές της απεριόριστης χρονικής διάρκειας και των μη προσδιορίσιμων αποδεκτών των δεδομένων που δημοσιοποιούνται στο μητρώο εταιριών, το να μην υπόκεινται πλέον τα εν λόγω δεδομένα σε “δημοσιότητα”, υπό την ως άνω διττή έννοια, αλλά να είναι αντιθέτως διαθέσιμα μόνο για περιορισμένο χρονικό διάστημα ή για καθορισμένους αποδέκτες, βάσει κατά περίπτωση εκτιμήσεως η οποία ανατίθεται στον διαχειριστή των δεδομένων;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

- 30 Με τα ερωτήματά του, που πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινιστεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 3 της οδηγίας 68/151 και το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας 95/46 έχουν την έννοια ότι τα κράτη μέλη μπορούν, ή ακόμα και οφείλουν, να παρέχουν τη δυνατότητα στα φυσικά πρόσωπα περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', της οδηγίας 68/151 να ζητούν από την αρχή η οποία είναι επιφορτισμένη με την τήρηση του μητρώου εταιριών να περιορίσει, μετά την πάροδο ορισμένου χρόνου κατόπιν της λύσεως της οικείας εταιρίας και βάσει εκτιμήσεως κατά περίπτωση, την πρόσβαση στα καταχωρισμένα στο μητρώο αυτό δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν.
- 31 Εισαγωγικώς, πρέπει να σημειωθεί ότι η υπόθεση της κύριας δίκης και τα απευθυνόμενα στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα αφορούν όχι τη μεταγενέστερη επεξεργασία των επίμαχων εν προκειμένω δεδομένων η οποία πραγματοποιείται από εταιρία που ασχολείται ειδικότερα με τη δραστηριότητα του «rating», περί της οποίας γίνεται λόγος στη σκέψη 25 της παρούσας αποφάσεως, αλλά τη δυνατότητα προσβάσεως των τρίτων σε τέτοια δεδομένα τηρούμενα στο μητρώο εταιριών.
- 32 Συναφώς, πρέπει καταρχάς να σημειωθεί ότι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο δ', της οδηγίας 68/151, τα κράτη μέλη οφείλουν να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε η σχετική με τις εταιρίες υποχρεωτική δημοσιότητα να περιλαμβάνει τουλάχιστον τον διορισμό, την αποχώρηση, καθώς και την ταυτότητα των ατόμων τα οποία, ως προβλεπόμενο από τον νόμο όργανο ή ως μέλη τέτοιου οργάνου, έχουν την εξουσία να δεσμεύουν την εταιρεία έναντι τρίτων και να την εκπροσωπούν ενώπιον δικαστηρίου ή συμμετέχουν στην διοίκηση ή στον έλεγχο της εταιρίας αυτής. Επιπλέον, κατά το ίδιο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχείο ι', πρέπει επίσης να εξασφαλίζεται η δημοσιότητα του διορισμού και της ταυτότητας των εκκαθαριστών, καθώς και, καταρχήν, των εξουσιών τους.

- 33 Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφοι 1 έως 3, της οδηγίας 68/151, οι ως άνω ενδείξεις πρέπει να καταχωρίζονται σε κάθε κράτος μέλος είτε σε ένα κεντρικό μητρώο, είτε σε ένα εμπορικό μητρώο είτε σε ένα μητρώο εταιριών (στο εξής, από κοινού: μητρώο), ενώ πλήρες αντίγραφο ή αποσπάσματα των εν λόγω ενδείξεων πρέπει να μπορούν να χορηγούνται κατόπιν αιτήσεως.
- 34 Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι τα στοιχεία που αφορούν την ταυτότητα των ατόμων περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', της οδηγίας 68/151, ως πληροφορίες που αφορούν φυσικά πρόσωπα των οποίων η ταυτότητα είναι γνωστή ή μπορεί να εξακριβωθεί, συνιστούν «δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα» κατά την έννοια του άρθρου 2, στοιχείο α', της οδηγίας 95/46. Πράγματι, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το γεγονός ότι οι πληροφορίες αυτές άπτονται επαγγελματικής δραστηριότητας δεν είναι ικανό να άρει τον χαρακτηρισμό τους ως δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (βλ. απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, ClientEarth και PAN Europe κατά EFSA, C-615/13 P, EU:C:2015:489, σκέψη 30 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 35 Εξάλλου, καταχωρίζοντας και διατηρώντας τις εν λόγω πληροφορίες στο μητρώο και ανακοινώνοντας τις πληροφορίες αυτές, ενδεχομένως, κατόπιν αιτήσεως, σε τρίτους, η αρχή που είναι επιφορτισμένη με την τήρηση του ως άνω μητρώου προβαίνει σε «επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», για την οποία η ίδια είναι ο «υπεύθυνος», σύμφωνα με τους ορισμούς στο άρθρο 2, στοιχεία β' και δ', της οδηγίας 95/46.
- 36 Η πραγματοποιούμενη με τον τρόπο αυτόν επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', και του άρθρου 3 της οδηγίας 68/151 υπόκειται στην οδηγία 95/46, δυνάμει των άρθρων 1 και 3 της οδηγίας αυτής. Τούτο εξάλλου προβλέπεται πλέον ρητώς στο άρθρο 7α της οδηγίας 2009/101, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2012/17, η οποία ωστόσο έχει μόνο δηλωτική σημασία. Όπως εξέθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο νομοθέτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης πράγματι έκρινε χρήσιμο να υπενθυμίσει την περίπτωση αυτή στο πλαίσιο των νομοθετικών τροποποιήσεων που επήλθαν με την οδηγία 2012/17 και με σκοπό την εξασφάλιση της διαλειτουργικότητας των μητρώων των κρατών μελών, δεδομένου ότι οι ως άνω τροποποιήσεις προοιωνίζαν μια εντονότερη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
- 37 Όσον αφορά την οδηγία 95/46, υπενθυμίζεται προκαταρκτικά ότι, όπως προκύπτει από το άρθρο 1 και από την αιτιολογική της σκέψη 10, η οδηγία αυτή αποσκοπεί στη διασφάλιση υψηλού επιπέδου προστασίας των θεμελιωδών ελευθεριών και των δικαιωμάτων των φυσικών προσώπων, ιδίως δε του ιδιωτικού τους βίου, έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (βλ. απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 66 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 38 Κατά την αιτιολογική σκέψη 25 της οδηγίας 95/46, οι προβλεπόμενες από αυτήν αρχές προστασίας έχουν εξειδικευθεί, αφενός, με τις υποχρεώσεις τις οποίες υπέχουν τα πρόσωπα που επεξεργάζονται δεδομένα, όσον αφορά ιδίως την ποιότητα των δεδομένων, την τεχνική ασφάλεια, την κοινοποίηση στην αρχή ελέγχου, τις συνθήκες υπό τις οποίες πραγματοποιείται η επεξεργασία και, αφετέρου, με τα δικαιώματα που παρέχονται στα πρόσωπα των οποίων τα δεδομένα αποτελούν αντικείμενο επεξεργασίας να ενημερώνονται για την επεξεργασία αυτή, να έχουν πρόσβαση στα δεδομένα, να ζητούν τη διόρθωσή τους ή ακόμη να αντιτάσσονται στην επεξεργασία υπό ορισμένες προϋποθέσεις.
- 39 Το Δικαστήριο έχει ήδη κρίνει ότι οι διατάξεις της οδηγίας 95/46, καθόσον διέπουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα η οποία ενδέχεται να οδηγήσει σε προσβολή των θεμελιωδών ελευθεριών και, ειδικότερα, του δικαιώματος στον σεβασμό του ιδιωτικού βίου, πρέπει οπωσδήποτε να ερμηνεύονται υπό το πρίσμα των θεμελιωδών δικαιωμάτων τα οποία κατοχυρώνονται με τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) (βλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, Schrems, C-362/14, EU:C:2015:650, σκέψη 38 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 40 Ειδικότερα, το άρθρο 7 του Χάρτη κατοχυρώνει το δικαίωμα στον σεβασμό του ιδιωτικού βίου, ενώ το άρθρο 8 του Χάρτη διακηρύσσει ρητώς το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Οι παράγραφοι 2 και 3 του τελευταίου αυτού άρθρου διευκρινίζουν ότι η επεξεργασία των δεδομένων αυτών πρέπει να γίνεται νόμιμα, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από τον νόμο, ότι κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στα συλλεγμένα δεδομένα που το αφορούν και να επιτυγχάνει τη διόρθωσή τους και ότι ο σεβασμός των ως άνω κανόνων υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής. Οι απαιτήσεις αυτές έχουν εξειδικευθεί μεταξύ άλλων με τα άρθρα 6, 7, 12, 14 και 28 της οδηγίας 95/46.
- 41 Όσον αφορά, ειδικότερα, τους γενικούς όρους επιτρεπτού τους οποίους θέτει η οδηγία 95/46, υπενθυμίζεται ότι, με την επιφύλαξη των παρεκκλίσεων που δέχεται το άρθρο 13 της οδηγίας αυτής, κάθε επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να είναι σύμφωνη, αφενός, προς τις αρχές σχετικά με την ποιότητα των δεδομένων κατά το άρθρο 6 της ως άνω οδηγίας, και, αφετέρου, προς κάποια από τις αρχές της νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων που απαριθμεί το άρθρο 7 της εν λόγω οδηγίας (βλ., ιδίως, απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 71 καθώς και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 42 Συναφώς, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 52 των προτάσεών του, διαπιστώνεται ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα την οποία πραγματοποιεί η αρχή που είναι επιφορτισμένη με την τήρηση του μητρώου κατ' εφαρμογήν του άρθρου 2, παράγραφος 1, στοιχείο δ' και ι', και του άρθρου 3 της οδηγίας 68/151 συνδέεται με διάφορους δικαιολογητικούς λόγους προβλεπόμενους στο άρθρο 7 της οδηγίας 95/46, ήτοι με τους περιλαμβανόμενους στο σημείο γ', σχετικά με την τήρηση εκ του νόμου υποχρέωσης, στο σημείο ε', σχετικά με την άσκηση δημοσίας εξουσίας ή την εκπλήρωση έργου δημοσίου συμφέροντος, και στο σημείο στ', σχετικά με την επίτευξη του εννόμου συμφέροντος που επιδιώκει ο υπεύθυνος της επεξεργασίας ή ο τρίτος ή οι τρίτοι στους οποίους ανακοινώνονται τα δεδομένα.
- 43 Όσον αφορά, ιδίως, τον δικαιολογητικό λόγο που προβλέπεται στο άρθρο 7, στοιχείο ε', της οδηγίας 95/46, πρέπει να υπομνησθεί ότι το Δικαστήριο είχε ήδη την ευκαιρία να κρίνει ότι η δραστηριότητα μιας δημόσιας αρχής που συνίσταται στην καταχώριση, σε βάση δεδομένων, στοιχείων τα οποία οι εταιρίες υποχρεούνται να γνωστοποιούν βάσει εκ του νόμου υποχρέωσης, στην παροχή της δυνατότητας στους ενδιαφερόμενους να συμβουλευονται τα στοιχεία αυτά και στη χορήγηση αντιγράφων τους εμπίπτει στην άσκηση προνομίων δημοσίας εξουσίας (βλ. απόφαση της 12ης Ιουλίου 2012, Compass-Datenbank, C-138/11, EU:C:2012:449, σκέψεις 40 και 41). Εξάλλου, μια τέτοια δραστηριότητα συνιστά επίσης έργο δημοσίου συμφέροντος, κατά την έννοια της ίδιας διατάξεως.
- 44 Εν προκειμένω, οι διάδικοι της κύριας δίκης διαφωνούν επί του αν η αρχή που είναι επιφορτισμένη με την τήρηση του μητρώου πρέπει, ορισμένο χρόνο μετά τη λήξη των δραστηριοτήτων μιας εταιρίας και κατόπιν αιτήσεως ενδιαφερομένου, είτε να διαγράψει ή να καταστήσει ανώνυμα τα δεδομένα αυτά προσωπικού χαρακτήρα, είτε να περιορίσει τη δημοσιότητά τους. Στο πλαίσιο αυτό, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ιδίως αν μια τέτοια υποχρέωση απορρέει από το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας 95/46.
- 45 Κατά το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας 95/46, τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα πρέπει να διατηρούνται με μορφή που καθιστά δυνατό τον προσδιορισμό της ταυτότητας των προσώπων στα οποία αναφέρονται μόνο κατά τη διάρκεια περιόδου που δεν υπερβαίνει την απαιτούμενη για την επίτευξη των σκοπών για τους οποίους έχουν συλλεγεί ή για τους οποίους αργότερα υφίστανται επεξεργασία. Όταν τα δεδομένα αυτά διατηρούνται πέραν της προαναφερθείσας περιόδου για ιστορικούς, στατιστικούς ή επιστημονικούς σκοπούς, τα κράτη μέλη προβλέπουν κατάλληλες εγγυήσεις. Κατά την παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, εναπόκειται στον υπεύθυνο της επεξεργασίας να εξασφαλίσει την τήρηση των αρχών αυτών.

- 46 Σε περίπτωση μη τηρήσεως της προϋποθέσεως την οποία θέτει το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', της οδηγίας 95/46, τα κράτη μέλη εγγυώνται στον ενδιαφερόμενο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 12, στοιχείο β', αυτής, το δικαίωμα να ζητήσει από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας, αναλόγως της περιπτώσεως, τη διαγραφή ή το κλείδωμα των δεδομένων αυτών (βλ., συναφώς, απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 70).
- 47 Εξάλλου, κατά το άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 95/46, τα κράτη μέλη αναγνωρίζουν στο υποκείμενο των δεδομένων το δικαίωμα, ιδίως στις περιπτώσεις του άρθρου 7, στοιχεία ε' και στ', της ως άνω οδηγίας, να αντιτάσσεται ανά πάσα στιγμή, για επιτακτικούς και νόμιμους λόγους σχετικούς με την προσωπική του κατάσταση, στην επεξεργασία δεδομένων που το αφορούν, εκτός αν στην εθνική νομοθεσία ορίζεται άλλως. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η στάθμιση που πρέπει να διενεργείται στο πλαίσιο του άρθρου 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', καθιστά δυνατή τη συνεκτίμηση, σε εξειδικευμένη βάση, όλων των περιστάσεων που αφορούν τη συγκεκριμένη κατάσταση του υποκειμένου των δεδομένων. Σε περίπτωση αιτιολογημένης διαφωνίας, η επεξεργασία που πραγματοποιεί ο υπεύθυνος της επεξεργασίας δεν μπορεί πλέον να αφορά τα δεδομένα αυτά (βλ. απόφαση της 13ης Μαΐου 2014, Google Spain και Google, C-131/12, EU:C:2014:317, σκέψη 76).
- 48 Για να προσδιοριστεί αν τα κράτη μέλη υποχρεούνται, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', και του άρθρου 12, στοιχείο β', ή του άρθρου 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 95/46, να προβλέπουν για τα φυσικά πρόσωπα περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', της οδηγίας 68/151 το δικαίωμα να ζητούν από την αρχή που είναι επιφορτισμένη με την τήρηση του μητρώου να διαγράψει ή να κλειδώσει μετά από ορισμένο χρόνο τα καταχωρισμένα στο μητρώο αυτό δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ή να περιορίσει την πρόσβαση σε αυτά, πρέπει καταρχάς να προσδιοριστεί ο σκοπός της ως άνω καταχωρίσεως.
- 49 Συναφώς, από τις αιτιολογικές σκέψεις και από τον τίτλο της οδηγίας 68/151 προκύπτει ότι η δημοσιότητα την οποία αυτή προβλέπει αποσκοπεί ιδίως στην προστασία των συμφερόντων των τρίτων που συνδέονται με τις μετοχικές εταιρίες και τις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, καθόσον η μόνη εγγύηση που αυτές παρέχουν έναντι των τρίτων είναι η εταιρική τους περιουσία. Προς τούτο, η δημοσιότητα πρέπει να παρέχει στους τρίτους τη δυνατότητα να γνωρίζουν τις ουσιώδεις καταστατικές πράξεις της οικείας εταιρείας καθώς και ορισμένα στοιχεία που την αφορούν, ιδίως δε τα στοιχεία ταυτότητας των ατόμων που έχουν την εξουσία να τη δεσμεύουν.
- 50 Το Δικαστήριο έχει εξάλλου δεχθεί ότι σκοπός της οδηγίας 68/151 είναι η ασφάλεια δικαίου στις σχέσεις μεταξύ εταιρίας και τρίτων σε μια προοπτική αυξήσεως των οικονομικών συναλλαγών μεταξύ κρατών μελών κατόπιν της δημιουργίας της κοινής αγοράς και ότι, στο πλαίσιο της ως άνω προοπτικής, έχει σημασία καθένας που επιθυμεί να συνάψει και να διατηρήσει σχέσεις με εταιρίες εδρεύουσες σε άλλα κράτη μέλη να μπορεί ευκόλως να γνωρίζει ουσιώδη στοιχεία σχετικά με τη σύσταση των εμπορικών εταιριών και με τις εξουσίες των ατόμων που τις εκπροσωπούν, πράγμα το οποίο απαιτεί όλα τα κρίσιμα στοιχεία να περιλαμβάνονται ρητώς στα σχετικά μητρώα (βλ., συναφώς, απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 1974, Haaga, 32/74, EU:C:1974:116, σκέψη 6).
- 51 Επιπλέον, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι σκοπός της δημοσιότητας την οποία προβλέπει το άρθρο 3 της οδηγίας 68/151 είναι να παρέχεται η δυνατότητα πληροφόρησης όλων των τρίτων ενδιαφερομένων, χωρίς αυτοί να υποχρεούνται να προβάλλουν δικαίωμα ή συμφέρον χρίζον προστασίας. Έχει κριθεί συναφώς ότι το ίδιο το γράμμα του άρθρου 54, παράγραφος 3, στοιχείο ζ', της Συνθήκης ΕΟΚ, στο οποίο στηρίχθηκε η οδηγία αυτή, αναφέρει τον σκοπό της προστασίας των συμφερόντων των τρίτων γενικά χωρίς να διακρίνει ή να αποκλείει ορισμένες κατηγορίες μεταξύ αυτών, οπότε η έννοια του τρίτου περί του οποίου γίνεται λόγος στη διάταξη αυτή δεν μπορεί να περιορίζεται ειδικώς στους δανειστές της οικείας εταιρίας (βλ. απόφαση της 4ης Δεκεμβρίου 1997, Daihatsu Deutschland, C-97/96, EU:C:1997:581, σκέψεις 19, 20 και 22, καθώς και διάταξη της 23ης Σεπτεμβρίου 2004, Springer, C-435/02 και C-103/03, EU:C:2004:552, σκέψεις 29 και 33).

- 52 Στη συνέχεια, προς επίτευξη του σκοπού περί του οποίου γίνεται λόγος στο άρθρο 3 της οδηγίας 68/151, όσον αφορά το ζήτημα αν είναι καταρχήν αναγκαίο τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των φυσικών προσώπων που μνημονεύονται στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', της οδηγίας αυτής να εξακολουθούν να περιλαμβάνονται στο μητρώο ή/και να είναι προσβάσιμα για κάθε τρίτο κατόπιν αιτήσεως ακόμα και μετά την παύση της δραστηριότητας και τη λύση της οικείας εταιρίας, διαπιστώνεται ότι η ως άνω οδηγία δεν περιλαμβάνει καμία σχετική διευκρίνιση.
- 53 Εντούτοις, όπως επίσης επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 73 και 74 των προτάσεών του, δεν αμφισβητείται ότι, ακόμα και μετά τη λύση μιας εταιρίας, μπορούν να εξακολουθούν να υφίστανται δικαιώματα και έννομες σχέσεις σχετικά με αυτήν. Ειδικότερα, σε περίπτωση διαφοράς, τα δεδομένα περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', της οδηγίας 68/151 ενδέχεται να είναι αναγκαία προκειμένου ιδίως να εξακριβωθεί το κύρος πράξεως που πραγματοποιήθηκε στο όνομα της εταιρίας κατά την περίοδο δραστηριότητάς της ή για να μπορούν τρίτοι να ασκήσουν αγωγή κατά των μελών των οργάνων της ή κατά των εκκαθαριστών της.
- 54 Επιπλέον, σε συνάρτηση ιδίως με τις προθεσμίες παραγραφής που ισχύουν στα διάφορα κράτη μέλη, ζητήματα για τα οποία απαιτούνται τέτοια δεδομένα μπορούν να ανακύψουν ακόμη και πολλά έτη μετά τη λύση μιας εταιρίας.
- 55 Λαμβανομένης υπόψη της ποικιλομορφίας των ενδεχόμενων να ανακύψουν περιστάσεων, στις οποίες μπορεί να εμπλέκονται πρόσωπα από διάφορα κράτη μέλη, και λαμβανομένων υπόψη των σημαντικών αποκλίσεων μεταξύ των προθεσμιών παραγραφής που προβλέπονται από τα διάφορα εθνικά δίκαια στους διάφορους τομείς του δικαίου, όπως επισήμανε η Επιτροπή, στην παρούσα κατάσταση των πραγμάτων είναι αδύνατο να προσδιοριστεί ένα ενιαίο χρονικό διάστημα ύστερα από τη λύση μιας εταιρίας μετά το οποίο να μην απαιτείται πλέον η καταχώριση των εν λόγω δεδομένων στο μητρώο και η δημοσιότητά τους.
- 56 Υπό τις συνθήκες αυτές, τα κράτη μέλη δεν μπορούν να εγγυώνται, δυνάμει του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', και του άρθρου 12, στοιχείο β', της οδηγίας 95/46, στα φυσικά πρόσωπα περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', της οδηγίας 68/151 το καταρχήν προβλεπόμενο δικαίωμα των ενδιαφερομένων, ορισμένο χρόνο μετά τη λύση μιας εταιρίας, για διαγραφή των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν, τα οποία έχουν καταχωριστεί στα σχετικά μητρώα κατ' εφαρμογήν της τελευταίας αυτής διατάξεως, ή για κλείδωμα των δεδομένων αυτών έναντι του κοινού.
- 57 Εξάλλου, η ως άνω ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', και του άρθρου 12, στοιχείο β', της οδηγίας 95/46 δεν θίγει υπέρμετρα τα θεμελιώδη δικαιώματα των ενδιαφερομένων, ιδίως το δικαίωμα σεβασμού του ιδιωτικού βίου, καθώς και το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που διασφαλίζονται στα άρθρα 7 και 8 του Χάρτη.
- 58 Πράγματι, αφενός, το άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', και το άρθρο 3 της οδηγίας 68/151 επιβάλλουν τη δημοσιότητα μόνο για συγκεκριμένα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ήτοι για εκείνα που αφορούν την ταυτότητα και τις αρμοδιότητες των ατόμων που μπορούν να δεσμεύουν την εταιρία έναντι των τρίτων και να την εκπροσωπούν ενώπιον των δικαστηρίων, ή που μετέχουν στη διοίκηση, στην εποπτεία ή στον έλεγχο της εταιρίας, ή που είχαν διοριστεί εκκαθαριστές αυτής.
- 59 Αφετέρου, όπως σημειώθηκε στη σκέψη 49 της παρούσας αποφάσεως, η οδηγία 68/151 προβλέπει τη δημοσιότητα των δεδομένων περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', αυτής, λόγω ιδίως του γεγονότος ότι οι μετοχικές εταιρίες και οι εταιρίες περιορισμένης ευθύνης παρέχουν ως εγγύηση έναντι των τρίτων μόνον την εταιρική τους περιουσία, πράγμα το οποίο περιλαμβάνει έναν αυξημένο οικονομικό κίνδυνο για τους τελευταίους. Λαμβανομένου υπόψη του ως άνω κινδύνου, δικαιολογείται τα φυσικά πρόσωπα που αποφασίζουν να ασκήσουν οικονομική

δραστηριότητα μέσω μιας τέτοιας εταιρίας να υποχρεώνονται να δημοσιοποιούν τα στοιχεία της ταυτότητάς τους και τις αρμοδιότητές τους στο πλαίσιο της εταιρίας αυτής, καθόσον μάλιστα γνωρίζουν την εν λόγω υποχρέωση όταν αποφασίζουν να ασκήσουν μια τέτοια δραστηριότητα.

- 60 Τέλος, όσον αφορά το άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 95/46, διαπιστώνεται ότι, ναι μεν από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι κατά την επιβαλλόμενη στο πλαίσιο της διατάξεως αυτής στάθμιση υπερέχει, καταρχήν, η ανάγκη προστασίας των συμφερόντων των τρίτων όσον αφορά τις μετοχικές εταιρίες και τις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης και η προστασία της ασφάλειας δικαίου, της εντιμότητας των εμπορικών συναλλαγών και, με τον τρόπο αυτόν, της εύρυθμης λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς, ωστόσο, όταν έχει παρέλθει ένα αρκούντως μακρύ χρονικό διάστημα από τη λύση της εταιρίας, δεν μπορεί να αποκλείεται το ενδεχόμενο να υπάρξουν ιδιαίτερες καταστάσεις στις οποίες επιτακτικοί και θεμιτοί λόγοι συνδεόμενοι με τη συγκεκριμένη περίπτωση του ενδιαφερομένου να δικαιολογούν όλως εξαιρετικώς να περιορίζεται η πρόσβαση στα καταχωρισμένα στο μητρώο δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τον αφορούν εκ μέρους τρίτων οι οποίοι έχουν ειδικό συμφέρον να λάβουν γνώση των δεδομένων αυτών.
- 61 Συναφώς, πρέπει εντούτοις να διευκρινιστεί ότι, στον βαθμό που η εφαρμογή του άρθρου 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 95/46 εξαρτάται από την επιφύλαξη ότι το εθνικό δίκαιο δεν ορίζει άλλως, στον εθνικό νομοθέτη εναπόκειται να λάβει την τελική απόφαση, βάσει εκτιμήσεως κατά περίπτωση, επί του αν τα φυσικά πρόσωπα περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', της οδηγίας 68/151 μπορούν να ζητούν από την επιφορτισμένη με την τήρηση του μητρώου αρχή έναν τέτοιο περιορισμό της προσβάσεως στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν.
- 62 Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει το στάδιο εξελίξεως του εθνικού του δικαίου στον τομέα αυτό.
- 63 Αν υποτεθεί ότι από μια τέτοια εξακρίβωση προκύπτει ότι το εθνικό δίκαιο παρέχει τη δυνατότητα υποβολής τέτοιων αιτημάτων, θα εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των κρίσιμων περιστάσεων, καθώς και το χρονικό διάστημα που έχει παρέλθει από τη λύση της οικείας εταιρίας, την ενδεχόμενη ύπαρξη επιτακτικών και θεμιτών λόγων ικανών ενδεχομένως να δικαιολογήσουν όλως εξαιρετικώς περιορισμό στην πρόσβαση των τρίτων στα σχετικά με τον S. Manni δεδομένα που περιλαμβάνονται στο μητρώο εταιριών, από τα οποία προκύπτει ότι ο ίδιος ήταν ο μοναδικός διαχειριστής και ο εκκαθαριστής της εταιρίας Immobiliare Salentina. Συναφώς, πρέπει να σημειωθεί ότι μόνη η προβαλλόμενη περίπτωση ότι τα ακίνητα ενός τουριστικού συγκροτήματος ανεγερθέντος από την Italiana Costruzioni, της οποίας ο S. Manni είναι σήμερα ο μοναδικός διαχειριστής, δεν πωλούνται επειδή οι ενδεχόμενοι αγοραστές των εν λόγω ακινήτων έχουν πρόσβαση στα σχετικά δεδομένα του μητρώου εταιριών δεν μπορεί να αποτελεί έναν τέτοιο λόγο, λαμβανομένου υπόψη ιδίως του εννόμου συμφέροντος των ενδιαφερομένων να έχουν στη διάθεσή τους τις πληροφορίες αυτές.
- 64 Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, στα υποβληθέντα ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', το άρθρο 12, στοιχείο β', και το άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 95/46, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της οδηγίας 68/151, έχουν την έννοια ότι, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του δικαίου της Ένωσης, εναπόκειται στα κράτη μέλη να προσδιορίσουν αν τα φυσικά πρόσωπα περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', της τελευταίας αυτής οδηγίας μπορούν να ζητούν από την επιφορτισμένη με την τήρηση του μητρώου αρχή να εξακριβώσει, βάσει εκτιμήσεως κατά περίπτωση, αν όλως εξαιρετικώς δικαιολογείται, για επιτακτικούς και θεμιτούς λόγους συνδεόμενους με την ιδιαίτερη κατάστασή τους να περιορίζουν, όταν έχει παρέλθει ένα αρκούντως μακρύ χρονικό διάστημα από τη λύση μιας εταιρίας, την πρόσβαση στα καταχωρισμένα στο εν λόγω μητρώο δεδομένα εκ μέρους τρίτων που δικαιολογούν ειδικό συμφέρον να λάβουν γνώση των δεδομένων αυτών.

Επί των δικαστικών εξόδων

- ⁶⁵ Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφαινεται:

Το άρθρο 6, παράγραφος 1, στοιχείο ε', το άρθρο 12, στοιχείο β', και το άρθρο 14, πρώτο εδάφιο, στοιχείο α', της οδηγίας 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 1995, για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών, σε συνδυασμό με το άρθρο 3 της πρώτης οδηγίας 68/151/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 1968, περί συντονισμού των εγγυήσεων που απαιτούνται στα κράτη μέλη εκ μέρους των εταιριών, κατά την έννοια του άρθρου 58, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, για την προστασία των συμφερόντων των εταίρων και των τρίτων με σκοπό να καταστούν οι εγγυήσεις αυτές ισοδύναμες, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 2003/58/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Ιουλίου 2003, έχουν την έννοια ότι, στο παρόν στάδιο εξελίξεως του δικαίου της Ένωσης, εναπόκειται στα κράτη μέλη να προσδιορίσουν αν τα φυσικά πρόσωπα περί των οποίων γίνεται λόγος στο άρθρο 2, παράγραφος 1, στοιχεία δ' και ι', της τελευταίας αυτής οδηγίας μπορούν να ζητούν από την αρχή που είναι επιφορτισμένη, αντιστοίχως, με την τήρηση του κεντρικού μητρώου, του εμπορικού μητρώου ή του μητρώου εταιριών να εξακριβώσει, βάσει εκτιμήσεως κατά περίπτωση, αν όλως εξαιρετικώς δικαιολογείται, για επιτακτικούς και θεμιτούς λόγους συνδεόμενους με την ιδιαίτερη κατάστασή τους να περιορίζουν, όταν έχει παρέλθει ένα αρκούντως μακρύ χρονικό διάστημα από τη λύση μιας εταιρίας, την πρόσβαση στα καταχωρισμένα στο εν λόγω μητρώο δεδομένα εκ μέρους τρίτων που δικαιολογούν ειδικό συμφέρον να λάβουν γνώση των δεδομένων αυτών.

(υπογραφές)